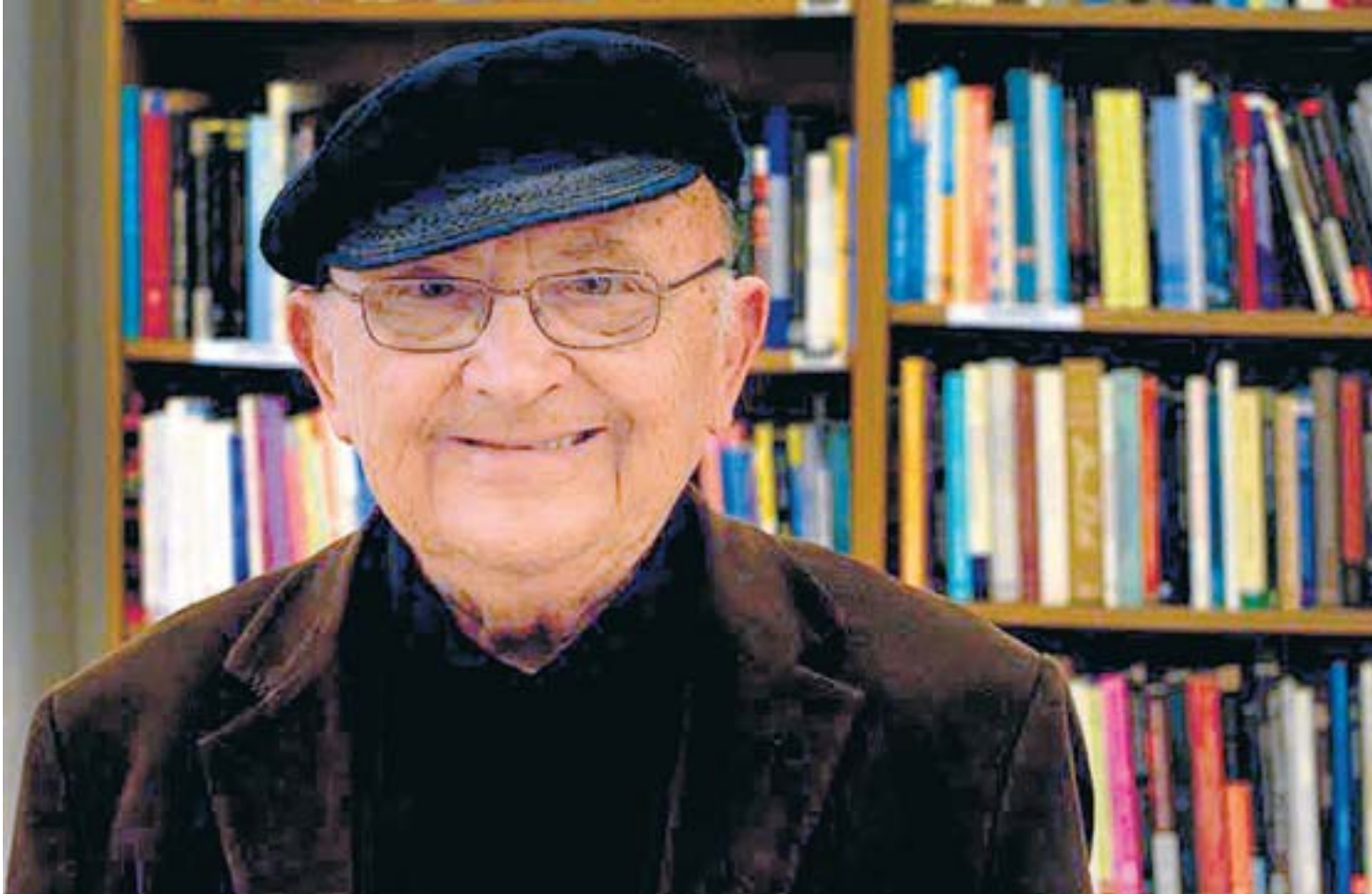

Aharon Appelfeld

Escriptor

És un dels grans noms de les lletres hebrees de la segona meitat del segle XX. Club Editor i Galaxia Gutenberg acaben de publicar una de les seves novel·les més corprenedores, 'Tsili. Història d'una vida', escrita a principis dels anys 80

BLAI TOMÀS

“Els meus personatges estan ferits: tots”

◆◆◆◆◆ Jordi Nopca

La història d'Aharon Appelfeld posa la pell de gallina. Nascut el 1932 a Czernowitz, Bucovina, va ser enviat al gueto amb els pares quan va esclatar la Segona Guerra Mundial. Després que la seva mare fos assassinada, va ser deportat amb el seu pare, i amb deu anys va aconseguir escapar-se del camp de concentració de Transníttria. Va embarcar cap a Palestina el 1946, després d'haver travessat Europa amb un grup d'adolescents orfes. Qui llegeixi alguna de les seves novel·les hi trobarà testimonis travessats per l'Holocaust. Mai no oblidaran l'experiència als camps, però aquests sempre queden fora de la literatura.

Quan va marxar a Palestina, va haver d'aprendre hebreu, la llengua en què escriuria tota l'obra, formada per més de quaranta llibres. Els alemanys van arribar a Czernowitz quan tenia vuit anys i mig. Vaig anar a parar al gueto, i d'allà al

camp de concentració. Quan vaig escapar-ne, vaig passar molt de temps amagat al bosc. En aquells moments, ja havia perdut la meua llengua materna, que era l'alemany: parlava ucraïnès, rus... el que fos. L'hebreu va ser la primera llengua escrita que vaig aprendre. Això ja va ser a Israel, a partir dels 13 anys.

Vostè tenia un somni recurrent: de cop i volta, oblidava totes les paraules en hebreu que havia après. Vivia en un quibuts, treballava al camp. En el somni, oblidava l'hebreu i totes les llengües del món: a partir de llavors, hauria d'acostumar-me a la mudesa.

Tsili explica la història d'una nena que durant la Segona Guerra Mundial s'amaga als boscos. A ella li passa el mateix que a vostè: li costa moltíssim parlar. La situació que viu la *Tsili* és la mateixa que la que vaig viure jo, però

“LA LITERATURA S'OCUPA DE LA NOSTRA INTERIORITAT, DE L'ESSÈNCIA HUMANA”

per donar una mica d'objectivitat al relat vaig fer que el protagonista fos una noia.

Ficció i memòria tenen un lligam molt fort en la seva obra.

Hi estic totalment d'acord. Tinc molts records dels anys que vaig passar als boscos, però formen part de la memòria de la infantesa. Són els records d'algú que encara no havia estat educat, igual que els de la *Tsili*. Anys després, quan vaig començar a escriure ficció, vaig haver d'elaborar literàriament tot el que havia viscut.

Com i quan va decidir que seria escriptor?

Per a mi va ser una qüestió existencial. A Israel, jo estava totalment sol i em sentia perdut. L'escriptura es va convertir en els pares, els avis, la meua ciutat... i el millor amic. Amb qui podia parlar? En qui podia confiar? En les paraules que escrivia. Hi podia conversar, enfadar-m'hi, o es-

timar-les: eren la meua única companyia. I encara és així... Quan em llevo, escric durant quatre hores, i al vespre m'hi torno a posar dues hores més. Un escriptor és com un violinista: el contacte amb el text ha de ser constant; les paraules són les seves cordes. Cal treballar fort. La recerca de l'ànima és el més important, per a mi.

¿Seria, aquesta, una de les diferències entre la seva obra i la dels seus coetanis?

A Israel, la major part de novel·les tenen relació amb qüestions polítiques. El centre dels meus interessos és l'ésser humà. La literatura s'ocupa de la nostra interioritat, de l'essència humana. No s'ha de confondre ni amb la psicologia ni amb la sociologia, tot i que d'un llibre se'n puguin treure lectures psicològiques i també sociològiques. Tampoc s'ha de confondre amb la història. Per això, quan escric sobre la *Tsili*, miro d'estar tan a prop seu com puc.

El seu primer llibre va ser de contes. El va publicar el 1962 i es diu *Ashan* [Fum].

La gent que va sobreviure a la Segona Guerra Mundial i va arribar a Israel fumava un cigarret rere l'altre. Era gent perduda. Els era impossible trobar arrels enlloc. Havien arribat a una nova terra, però els va costar molt acceptar que podia ser seva. En aquells moments, Israel era un país socialista i molt patriòtic. Jo no era ni una cosa ni l'altra.

La impossibilitat d'acceptar aquest nou país –i acceptar-se a un mateix– és un dels fonaments de la novel·la *En Bartfuss, l'Immortal*, publicada el 1988 [i disponible en català des del 2010].

Volia explorar la psicologia d'una d'aquestes persones perdudes. En Bartfuss creu que té una casa, però no és així. Passa el mateix amb la família: té una dona i dues filles, però tampoc s'hi sent bé, amb elles. Tot el que l'envolta són enemics.

Els seus personatges han de conviure amb un passat molt difícil. Aquest passat apareix en forma d'ombres, que de vegades s'enganchen als arbres i es fan visibles.

No deixem de moure'ns, durant la vida, però el nostre passat ens ve al darrere. De vegades, fins i tot volem oblidar-lo –creient-nos que l'hem superat– però sempre és amb nosaltres. Els meus personatges estan ferits: tots. Però amb les ferides no n'hi ha prou, per fer literatura. Jo també vull explicar la supervivència, l'intent de donar sentit a la vida. Tots nosaltres necessitem l'amor. És tan important sentir que ens estimen com compartir la nostra estimació.◆◆